

Skyggesider fra den amerikanske emigrantprosess

AV LUIS REPLAND

Den 1ste mai 1931 blev det norske radio-publikum i Minneapolis, Minn., overrasket ved at "hallo"-mannen over stasjon WRHM annonserte som "next on the program" et norsk program under den meget betegnende overskrift "Replands Norsk Nationale Salt og Pepper Radio-programmer." De var 100 pct. norsk og varte 15 minutter hver dag en hel uke. Det vekslet med norsk sang, musik, deklamasjoner, og en kort tale. Det norske publikum var saare vel fornøiet med det musikalske program, mens hr. Replands taler derimot blev gjenstand for adskillig kommentar, tildels endog sterkt kritisert. En ting var man dog enig om: Talerne blev mesterlig fremført og skildret enkelte sider av norsk-amerikanske forhold meget grundig. Vi har faatt anledning til aa gjengi 4 av hr. Replands velkrydrede og sterkt konsentrerte radio-taler, og overlater til læseren selv aa bedømme gehalten av dem.

Der er adskillig i disse taler, som vi ikke paa noen maate ønsker aa underskrive, og det kan vel ogsaa hende enkelte av vaare læsere ønsker aa gjøre anmerkninger til disse taler. Vi ønsker derfor kun aa gjenta at "ordet er fritt" i "Western Viking."

Herr Luis Repland, som for tiden reiser som "Sønner av Norge"s annonse-representant, har æren av aa være den første nordmann som her i landet har iverksatt daglig norsk radio-underholdning.—Red.

I.

"Emigrantvelstanden og dens pris."

Med lidelse og savn kjempet de første norsk-amerikanske emigranter sig frem gjennom nybyggerlandets strid og tunge motgang. Og hele den første menneskealder efter emigrationens begyndelse var fylt av et instent og tungt rydningsarbeides lidelser og skuffelser — og ubeskrivelig nød og savn.

Blodtapningen fra Norge fortsatte for fulde seil op igjennem aarene indtil Amerikas sidste kvota-indskrupninger sammen med verdenskrisens nuværende, bedrøvelige økonomiske tilstand, — kjølnet reiselysten, og omtrent har stoppet emigrationen fra Norge.

De gammelhistoriske norsk-amerikanske nybyggere vandt som oftest kun frem til fotskamlen av deres haaps forføining — uten evne til at kunde nyde og glæde sig over sin materialistiske fremgang. De vandt arbeidstrællens glædesløse høstgrøde fra prairie-jordbrukene. Aar for aar øket de bankkontoen sammen med Amerikas nationalformue — paa bekostning av deres sjælepinende elendighet over her i ensomheten ikke at ha nogen at dele sin lykke med — uten den arbeidsslitte hustru, der maaske likesom ham selv under trællekaar hadde mistet entusiasmens evigunge livsgnist.

Det var inspiration han trengte, — selv om ordet lød noget snobbet og byfint for hans jordbøiede Amerikaunderdanige ører. Men han forstod ikke sin egen nød. Naar han omsider med et stivt unaturligt søndagsvæsen i sin livsaften forsøkte at nyde sit ubeskrivelige strævs resultat i selvtilfreds stolthet — da syntes de bugnende akre og enger paa prairiejorden at skrumpe saa underlig ind. Og en taareløs forførdelig graat bryter sig rykkevis gjennom den forsent vaaknende länkebundne trælles sitrende sind, idet han utslidt og for første gang under sit livslange Amerikaophold regner ut tap og gevinst — og finder at han med glæde vilde ofre sin moderne amerikanske storgaard for den paa barneminder rike husmandsplads hjemme i Norge. Fra klippelandet — langt derborte — med dets sagnombruste kyst stiger barnehjemmets uerstattelige kjærlighetsfylde erindringer op i den fædrelandsløse livsvandrerers sorgtunge sind, og minder ham om hvad det lille fattige, men sterke Norge ikke gav slip paa — hans hjerte.

* * *

II.

"HUSMANDSAAND" er Ola Nordmands fornemste nationale svakhet ofte blit betegnet som. Og de eventyr-omspundne barske vikingers mindre bolde ætlinger synes at ha en viss tilbøielighet til at vise denne gammellands svakhet tilskue (som de tror sig selv at forakte) her i Amerika. Ganske naturlig falder ofte disse ætlinger i linje med den graa navnløse emigrant-hær, som gjennom aartiers slaveaak forlængst har mistet selvtiliden — og dermed evnen til at tænke som frie borgere. Og folkets fiender er den kapitalsterke samfunds-parasit, som med mesterligt hykleri samvittighetsløst pisker slavehærens kjøt-trevler i anstrengelserne for at stoppe menneskekvægets mentale utvikling — til en inspirerende melodi av salme eller en usand patriotismes honningsøte fraser.

Den nyopstandne radikalismes banner-bærer inden den amerikanske literatur, forfatteren Sinclair Lewis vil kanske formaa at vække baade de svimeslaatte og de fryktsomme hjerner op fra selvrespektløshetens forsmædelige tilstand.

Det enorme amerikanske kreditsystem er en av de drygste piskesnerter i bruken for at knekke emigrantens mot og bøie hans vei ind i hverdagslivets trivielle trælle-lænke. Her kjøpes fra barnebleier til luksusautomobiler paa avbetaling, — og gjennomsnitsemigranten vil vanskelig kunde se sig gjældfri, fordi de velorganiserte kapital sammenslutninger med bankerne i spidsen, maalbevist lokker ham længer og længer ut i den økonomiske hengemyr med straalende

tilbud, som øker kravet om nyt — stadig nyt — lang tid før hans allerede ophopede gjæld er betalt.

De tobenede dyr i menneskeskikkelse som er enhver nations beklagelige frembringelse — de som alene lever for bukens og kjønslivets krav — og som uforstaaende haanler av enhver idealistisk tankeflukt er de velrepresenterte spytslikkende kreaturer i den amerikanske mob. Men fjernt fra disse bedrøvelige fremtoninger, som er at finde i alle samfundslag, er en glød tændt — en hungerens glød efter virkelig frihet for vaakne hjerner.

* * *

III.

Fremmed blandt fremmede i et fremmed land er den emigrant som forraadte sit fædreland.

Med sin ringeakt forraadte han barnehjemmets land, under sit Amerika-jag efter frihet som han kanskje ogsaa fandt her — borte fra sine forhenværende landsmænd, med deres tilsynelatende smaatskaarne utsyn og jordbundne ærgjærighet. Han fandt friheten, men den gyldne deilighet som er forbundet med tanken om frihet — den blev tapt (som det saa ofte hender her i materialismens fremste land, Amerika). Og da har sindets trællelænke ham vel forvaret og alene døden er veien ut fra dette fængsel som livet er blit — ut til frihet og fred. Og denne fredløse blandt emigranterne lever ikke — han bare eksisterer. Han tilbringer halv-menneskets lykkeløse tilværelse her borte. Hjertets røst er forlængst tiet ihjæl, — og kjærlighetsspiren for dette, det adopterte hjemland, er visnet fordi grobunden blev utarmet, dengang han gik paa akkord med sig selv og spillet hasard om det bedste han eiet — og tapte livets herligste gave: — kjærlighetsfølelsen for et fædreland. Som saa mange andre, findes her ogsaa norskfødte i Amerikas enorme fædrelandsløse emigranthær. Og for disse staar kanske bortreisens saare stund tydelig frem — ringet av Norges barske, fjelltunge kyst, som en livslang fortsættelse av en hatefuld selvanklage, Amerikanske borgerpapirer, like saa lidt som stræbens ophobede guld hjelper ikke disse ulykkelige, som haapløst har maattet oppgi sin barmhjertige livsløgn i søkningen efter det dyrebare, men uigjenkaldelige tapte fædreland. Luksus og makt har for norsk-amerikaneren ingen verdi naar längselens haapløse sjælehunger efter tilintetgjorte ungdoms-idealere vaakner her i det amerikanske mylders rædsomme øde.

* * *

IV.

Æventyrrikets Fata Morgana

Umælende gaar gjennemsnitsemigranten op i den amerikaniserende suppekjel for at utkokes og forvandles til et kulørfrøit og ofte kvalitetsløst og ulykkelig menneskebarn. De tar spillerens chance, paa vanskelige vilkaar, og utbyttet som venter dem er feighetens stempel som lik et utviskelig Kainsmerke tydelig skimter frem i øinene, som jo er sjælens speil.

Naar emigranterne kommer ser de i forventningsfull ekstase Frihetsstatuen paa New Yorks havn, som med elektrisk fakkel lyser sit lokkende velkommen. Men naar disse godtroende og eventyrlystne omsider har faat rendt sig saa mange staker i livet, at modet er knækket, da mindes de kanske frihets-fakkelen som et bedragerisk symbol — et Fata Morgana — et koldt elektrisk bluss, flimrende med harsk ironi, — men da er det forsent, fordi viljekraften da ikke længer strækker til for at kunde returnere til hjemlandets virkelige frihet i smaa, men lykkelige kaar.

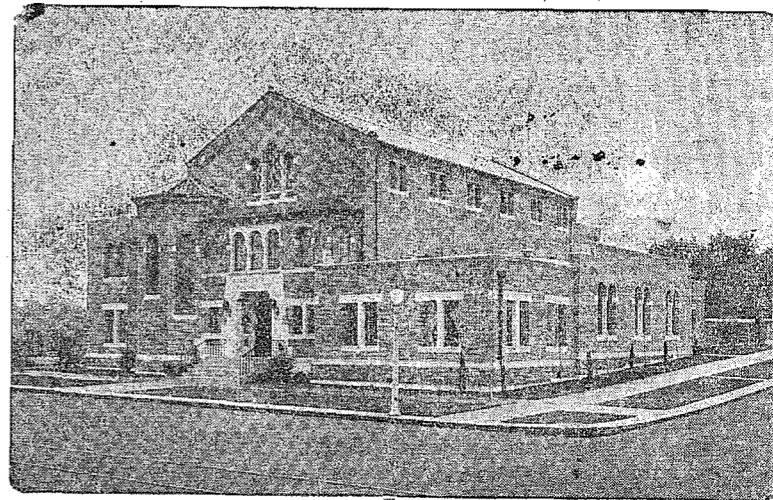
De norske indvandrere er saa vist ingen undtagelse, tvertimot. Fordi disse gjerne kommer med sindet fylt av finsiktet ærlighets-idealitet, som alene sporer dem til at væte hver skilling de kan erhverve sig med deres egen blodsprangte sved. Forsent lærer de som oftest at indse, at det guld og glimmer de jaget efter vanskelig kan findes noget sted i verden, og aller minst her i Amerika — alene ved ærligt arbeide.

Hvis emigrant-flommen i sin rotløse elendighet — uanset den enkeltes opholdstid, lot høre fra sig med kun et av de ubeskrivelige tankesuk som uavladelig stiger fra sindene i haapløs saar lykkelængsel, — da vilde bibelens mørkeste utmaling av helvedes graat og tænders gnidsel bli til skumringstimens milde, søvndyssende barne-eventyr, fordi den knugende kummers forførdelige styrke vilde sprænge al verdens trommehinder og gi et u-utslettelig indtryk av et virkelig helvede her paa jorden. I dette land, av melk og honning, — her i denne rike republik, med de mange mæktigt regjerende finanskonger — er opholdsstedet for hjertene i haapløs landflyktighet, som formaalsløst søker at dæmpe den maktstjælende svakhetsfølelse over frykten for i tilpisket lydighet at maatte finde sig i slavens nedverdiggende tilværelse.

* * *

Mangen hundred procent selvindbildt amerikanisert nordmand vil kanske med haanligere stemme end barnefødt amerikanere skjære overtvert en nykommers diskusjons-indlæg om amerikanske forhold, ved at si: "Gaa tilbake til Norge naar du ikke liker dig her." Det er meget faa blandt emigrantskaren — utenom den kvalitetsløse bytting — som med udelte glæde kan se tilbake paa sin utvandring fra gamlandet Norge. Derfor vil nok emigranterne med faa undtagelser være enig om disse krydrede talestubber — hvis hjertets ærligste mening blev hørt. Men Amerika er "bluffets" land, og indvandrer-skaren lærer hurtig at "bluffe" sig selv, — for ikke at fortvile.

Copyright 1931 by Luis Repland

Vi tilbyr benyttelsen av vaart enestaaende vakre begravelseskapel til like lave priser som ethvert annet Mortuary i Pierce County. Komplet service uten ekstra omkostning.

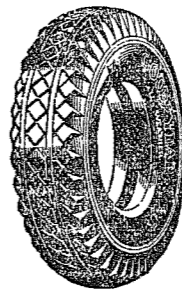
BUCKLEY-KING FUNERAL CHURCH

Tacoma Ave. So. 1st

Bank your last dollar on this:

The tires which the largest single group of car-owners in the world are buying, year after year, are giving the best value and the most satisfaction.

If that isn't reason enough to put on Goodyears, THE leading make, come in and we'll show you two more reasons!

"—the smartest thing in rubber"

New 1931

GOODYEAR
STANDARD

ALL-WEATHER

JONES SERVICE STATION

3806 North 26th Street

Proctor 1472

Try First at Home

WHETHER it is something we want to buy, or some service performed, why not try first at home? There is not a single one of us in this entire community but what will benefit to an appreciable extent if each member of the community practices this simple rule.

We want our home community to grow and prosper—we want it to be a place in which we will be proud to live. To realize our desires and our dreams of a better home community we must, one and all, do our share toward making it better—and the one big step toward that end is taken when we each one try first to fulfill our needs from home community sources.

KJØP HOS DEM SOM AVERTERER HOS OSS

